

บทที่ 5

การสรุปและอภิปรายผล

เพื่อส่งเสริมพื้นที่การศึกษานอกห้องเรียนตามกรอบนโยบายพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษานหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่กิจกรรมโดยมีแนวทางการศึกษาตามวัตถุประสงค์หลัก 2 ส่วนคือ

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่ประจักษ์ของพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยตามกรอบคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม โดยทำการประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยกับพื้นที่ที่สาม
2. เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนต่อคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัย โดยทำการสำรวจความต้องการของชุมชน

5.1 การศึกษาคุณลักษณะที่ประจักษ์ของพื้นที่กิจกรรมภายในชุมชนมหาวิทยาลัยตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม

งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจพื้นที่กิจกรรมตามขอบเขตงานวิจัยที่กำหนดพบพื้นที่กิจกรรมที่อยู่ในขอบเขตของคุณลักษณะตั้งต้นทั้งหมด 6 พื้นที่กิจกรรม จากการสำรวจและประเมินคุณลักษณะที่ประจักษ์ภายในพื้นที่กิจกรรมตามองค์ประกอบของคุณลักษณะพื้นที่ที่สามทั้ง 8 คุณลักษณะ พบว่าพื้นที่กิจกรรมทั้ง 6 มีคุณลักษณะสอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามถึงร้อยละ 84.01 และส่วนคุณลักษณะที่สอดคล้องมากที่สุดมีอยู่ 2 ส่วนที่เท่ากันคือ คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการสนทนาและ คุณลักษณะของพื้นที่ที่เข้าถึงได้ ง่ายและสะดวกมีความสอดคล้องมากที่สุดถึงร้อยละ 93.75 ทั้งนี้หากพิจารณาคุณลักษณะทั้ง 2 ตามทฤษฎีจะพบว่าคุณลักษณะทั้งสองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้พื้นที่ที่สามนั้นคงอยู่ได้ พื้นที่ที่สามจะเป็นพื้นที่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้สะดวก จากสถานการณ์ดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนขึ้นมา วิถีชีวิตในชุมชนจึงเกิด (Oldenburg 1989) และทั้งนี้จากความสะดวกของการเข้าไปใช้พื้นที่จึงทำให้การเข้ามาใช้พื้นที่ของคนในชุมชนหมุนเวียนเข้าไปใช้อย่างต่อเนื่อง และบ่อยครั้งแต่ก็เป็นไปในลักษณะที่ไม่ทำให้เสียเวลาในหน้าที่ต่อสถาบันหลักเพราะง่ายที่จะเข้าไปใช้พื้นที่ไม่ว่าด้วยตำแหน่งที่ตั้งหรือช่วงเวลาที่เปิดให้เข้าไปใช้ ในขณะที่เดียวกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการสนทนาเป็นคุณลักษณะหลักของพื้นที่ที่สาม การสนทนาในพื้นที่ที่สามทำให้

กระบวนการเสมอภาคสมบูรณ์ กิจกรรมการสนทนายังเป็นองค์ประกอบหลักหนึ่งที่ทำให้คุณลักษณะส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ที่สามสมบูรณ์มากขึ้นและคงอยู่ได้ ในขณะที่เดียวกันหากพิจารณาคุณลักษณะของพื้นที่ที่สำรวจที่สอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นที่ที่สามน้อยที่สุดคือ คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำ คือมีความสอดคล้องเพียงร้อยละ 63.20 ซึ่งหากพิจารณาในองค์ประกอบย่อยจะพบว่าคุณลักษณะทางกายภาพ มีความสอดคล้องน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 20.83 จากเกณฑ์การประเมินร้อยละ 50 และทั้งนี้หากพิจารณาความสอดคล้องของตัวชี้วัดของคุณลักษณะทางกายภาพของคุณลักษณะพื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำแล้ว จะพบว่ารูปแบบ โต๊ะและเก้าอี้ไม่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะทางทฤษฎีเลย ซึ่งตัวชี้วัดนี้จะเป็นตัวชี้วัดคุณลักษณะทางกายภาพที่เกื้อหนุนพฤติกรรมของกลุ่มคนที่มาประจำหรือพวกเขาประจำที่มีพฤติกรรม ชอบปรับเปลี่ยนหรือย้ายโต๊ะเก้าอี้ตามความต้องการของกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่กิจกรรมที่ทำการสำรวจพบว่าตัวชี้วัดที่ระบุถึงร่องรอยการปรับเปลี่ยนที่นั่งหรือแต่งเติมพื้นที่กลับมีความสอดคล้องในสัดส่วนร้อยละ 66.67 ของเกณฑ์การประเมินเฉพาะตัวชี้วัดดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าในพื้นที่กิจกรรมที่ทำการสำรวจก็ยังคงมีกลุ่มคนที่มาประจำอยู่ถึงแม้ว่าองค์ประกอบทางกายภาพจะไม่ เกื้อหนุนพฤติกรรมของพวกเขาก็ตาม หากมาพิจารณาในแต่ละพื้นที่จะพบว่า พื้นที่กิจกรรมที่ 6 ภายในอาคารบรรยายรวมจะมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นที่ที่สามมากที่สุด เกือบทุกองค์ประกอบ คือมีความสอดคล้องร้อยละ 95.31 ในขณะที่พื้นที่กิจกรรมที่ 4 ในอาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีความสอดคล้องน้อยที่สุดคือร้อยละ 74.87 ซึ่งหากพิจารณาองค์ประกอบคุณลักษณะย่อยจะพบว่าพื้นที่กิจกรรมที่ 4 นี้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 29.17 และหากพิจารณาองค์ประกอบคุณลักษณะทางกายภาพจะพบว่า ไม่มีความสอดคล้องเลย ในขณะที่ในพื้นที่จริงตามสภาพที่ประจักษ์ยังคงมีกลุ่มคนที่เข้ามาใช้พื้นที่ในลักษณะขาประจำโดยมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมตามทฤษฎีได้ ร้อยละ 29.17 (จากในเกณฑ์การประเมินเฉพาะตัวแปรที่ 2 ร้อยละ 50)

นอกจากนี้ทาง ผู้วิจัยยังทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องคุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมที่ทำการสำรวจกับคุณลักษณะพื้นที่ที่สามใน แต่ละตัวแปร พบว่าคุณลักษณะทางกายภาพของคุณลักษณะมีความสอดคล้องโดยรวมเฉลี่ย ร้อยละ 38.08 (จากในเกณฑ์การประเมินร้อยละ 50) ซึ่งน้อยกว่าความสอดคล้องโดยรวมเฉลี่ยของคุณลักษณะกิจกรรมหรือพฤติกรรม ที่มีค่า ร้อยละ 45.92 (จากในเกณฑ์การประเมินร้อยละ 50) แต่หากพิจารณาลงไปในแต่ละคุณลักษณะจะพบว่า มีคุณลักษณะเดียวของพื้นที่ที่สามคือ คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความเสมอภาคมีคุณลักษณะทาง

กายภาพที่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางทฤษฎีมากกว่าคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรม ทั้งนี้หากพิจารณาในองค์ประกอบทางกายภาพของคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความเสมอภาคก็จะพบว่า เหตุผลหนึ่งที่ทำให้คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มีความสอดคล้องน้อยกว่าคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมก็คือ พื้นที่กิจกรรมเกือบทั้งหมดที่เข้าทำการสำรวจขาดความเสมอภาคในตำแหน่งที่ตั้งทั้งมหาวิทยาลัย แต่ถึงกระนั้นก็ตามกิจกรรมหรือพฤติกรรมในพื้นที่ที่สามก็ยังคงเกิดขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความเสมอภาคก็ยังคงเกิดขึ้นในพื้นที่ที่สามนี้ ถึงแม้จะเป็นความเสมอภาคเฉพาะในกลุ่มคนในพื้นที่คณะ หรือกลุ่มอาคารนั้นก็ตาม

จากข้อสังเกต ในหลายประเด็นข้างต้นมีประเด็นคำถามที่น่าจะนำไปศึกษาต่อคือ หากมีการพัฒนาคุณลักษณะทางกายภาพให้สอดคล้องกับคุณลักษณะทางทฤษฎี มากขึ้นแล้วจะทำให้พื้นที่กิจกรรมนั้นมีคุณลักษณะ ของกิจกรรมหรือพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับทฤษฎีมากขึ้นด้วยหรือไม่หรืออีกนัยหนึ่งคือ จะทำให้คุณลักษณะ พื้นที่กิจกรรมนั้นมีความสอดคล้องกับพื้นที่ที่สาม สมบูรณ์มากขึ้นหรือไม่

5.2 การสำรวจความต้องการของชุมชนต่อคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม

จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะทางกายภาพที่ชุมชนต้องการพิจารณาสรุปตามกรอบคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามมีดังนี้

1. คุณลักษณะของพื้นที่ตรงกลาง

ชุมชนส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนาพื้นที่ส่วนกลางภายในมหาวิทยาลัยมาเป็นพื้นที่ที่สามมากที่สุดคือ ร้อยละ 61.2 และทั้งนี้หากพิจารณาตำแหน่งที่ตั้งอ้างอิงกับตำแหน่งสถานที่ในปัจจุบันในมหาวิทยาลัยชุมชนต้องการให้พัฒนาพื้นที่ที่สามใกล้กับทางเดินหลักภายในมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ ร้อยละ 30.3

2 . คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความเสมอภาค

พื้นที่ที่สามที่ชุมชนต้องการมากที่สุด ต้องการให้อยู่ส่วนกลางภายในมหาวิทยาลัยคือ ร้อยละ 61.2 และภายในพื้นที่ชุมชนต้องการให้จัดที่นั่งแบ่งระหว่างอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มากที่สุดคือ ร้อยละ 56.8

3 . คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการสนทนา

รูปแบบของโต๊ะยาวและม้านั่งยาวติดกันคือ รูปแบบโต๊ะเก้าอี้ที่ชุมชนต้องการนั่งสนทนามากที่สุดคือ ร้อยละ 63.2 ในขณะที่ภายในพื้นที่ต้องการให้มีกิจกรรมการขายอาหารและ

เครื่องดื่มมากที่สุดคือ ร้อยละ 32.1 อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 31.6 และมูมอ่านหนังสือ ร้อยละ 10.5 ตามลำดับ

4 . คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีการเข้าถึงได้สะดวก

ชุมชนต้องการให้พื้นที่ที่สามเข้าถึงได้จากทางเท้ามากที่สุดคือ ร้อยละ 67.9 และให้มีช่วงเวลาเปิดตลอด 24 ชั่วโมง

5. คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีคนมาเป็นประจำ คือ คุณลักษณะของพื้นที่ที่มี องค์ประกอบเดียวกับคุณลักษณะพื้นที่ตรงกลาง พื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวกและพื้นที่ที่มีการสนทนาเป็นหลัก หากพิจารณาของผลจากข้อสรุปทั้ง 3 คุณลักษณะจะพบว่า

5.1 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ตรงกลาง และพื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวกตามที่นักศึกษาต้องการมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะทางกายภาพของคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีคนมาเป็นประจำ

5.2 ความต้องการของนักศึกษาตามกรอบคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มีการสนทนาเป็นหลัก มีทั้งความสอดคล้องและขัดแย้งกับคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มีคนมาเป็นประจำดังนี้

5.2.1 รูปแบบโต๊ะสี่เหลี่ยมและม้านั่งยาวติดกัน มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของกิจกรรมและพฤติกรรมของพื้นที่ที่มีคนมาประจำ

5.2.2 รูปแบบโต๊ะและเก้าอี้ แบบสี่เหลี่ยมและม้านั่งยาวติดกัน มีความขัดแย้งกับคุณลักษณะของกิจกรรมและพฤติกรรมของคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำ เนื่องจากรูปแบบของโต๊ะและเก้าอี้ยาวยากต่อการปรับเปลี่ยนตำแหน่งตามพฤติกรรมอย่างหนึ่งของกลุ่มคนมาประจำ

6 . คุณลักษณะพื้นที่ที่มีรูปลักษณ์ธรรมดาไม่โดดเด่น

ชุมชนต้องการให้พัฒนาอาคารเดิมให้เป็นพื้นที่ที่สาม ทั้งนี้ต้องการให้พัฒนาอาคารบรรยายรวมมากที่สุดคือ ร้อยละ 29 ห้องสมุดปวย ร้อยละ 22.9 และโรงอาหารกลาง ร้อยละ 16.5 ตามลำดับ

7 . คุณลักษณะพื้นที่ที่มีบรรยากาศสนุกสนาน

หากพิจารณาดำเนินพื้นที่ที่สามที่ชุมชนต้องการตามกรอบคุณลักษณะพื้นที่ตรงกลาง พื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก และจะพบว่าคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ดังกล่าวสอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีบรรยากาศสนุกสนานคือ เป็นบริเวณที่สามารถรองรับกิจกรรมสนุกสนานได้ และมีบริเวณของกิจกรรมที่เกื้อหนุนกิจกรรมสนุกสนาน

8 . คุณลักษณะพื้นที่ที่เป็นเหมือนบ้านที่อยู่นอกบ้าน

8.1 คุณลักษณะของพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมการบริหารจัดการ และพื้นที่ที่ให้ความรู้สึกถึงการควบคุมสภาพแวดล้อมได้

หากพิจารณาตำแหน่งพื้นที่ที่สามที่ชุมชนต้องการตามกรอบคุณลักษณะพื้นที่ตรงกลาง พื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก และพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลักคือการสนทนาจะพบว่าคุณลักษณะทางกายภาพของตำแหน่งที่ชุมชนต้องการมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมของคุณลักษณะของการเป็นศูนย์รวมการบริหารจัดการและการควบคุมสภาพแวดล้อมกล่าวคือพื้นที่ที่สามหากอยู่ส่วนกลางภายในมหาวิทยาลัย และอยู่ใกล้ทางเดินเท้าก็จะทำให้คนในชุมชน เข้าถึงได้สะดวก สามารถเข้าไปทำงานในระหว่างพักหรือก่อนกลับที่พักได้สะดวกและทั้งนี้รูปแบบของโต๊ะสี่เหลี่ยมและม้านั่งยาวก็เอื้อต่อการทำงานและหากพื้นที่มีส่วนขายอาหารและน้ำก็ยิ่งจะทำให้พื้นที่ที่สามนี้มีส่วนอำนวยความสะดวกให้คนที่เข้ามาใช้เป็นที่พักในการทำธุระหรือทำงานอยู่ในพื้นที่นี้ได้โดยไม่ต้องออกไปหาสิ่งที่ต้องการจากภายนอกเมื่อต้องการ

8.2 ความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดคุณลักษณะของพื้นที่ที่เป็นเหมือนบ้านที่อยู่นอกบ้าน

8.2.1 คุณลักษณะของวัสดุที่ใช้วัสดุไม้จะเป็นวัสดุที่ชุมชนมีความรู้สึกร่วมครบทุกความรู้สึกที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่เป็นเหมือนบ้านที่อยู่นอกบ้านมากที่สุด อันได้แก่ ความรู้สึกมีชีวิตชีวา ความรู้สึกอบอุ่นความรู้สึกผ่อนคลาย และความพึงพอใจ

8.2.2 โทนสีอบอุ่นจะเป็นโทนสีที่ชุมชนมีความรู้สึกร่วมสอดคล้องมากที่สุดของคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความผ่อนคลาย และพึงพอใจ ในขณะที่โทนสีสดใสจะเป็นโทนสีที่ชุมชนรู้สึกมีชีวิตชีวามากที่สุด

8.2.3 รูปแบบผนังกระจกโปร่งเป็นรูปแบบผนังที่ชุมชนพึงพอใจมากที่สุด

5.3 สรุปผลการวิเคราะห์และแนวทางการพัฒนาพื้นที่กิจกรรม

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามพบว่า ความต้องการของชุมชนโดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามทั้งหมดยกเว้นคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำ และคุณลักษณะของความเสมอภาค

หากพิจารณา รูปแบบของโต๊ะและเก้าอี้ ที่ชุมชนต้องการ พบว่าขัดแย้งกับพฤติกรรมของกลุ่มคนที่มาประจำและทั้งนี้หากพิจารณาจาก ผลสำรวจสภาพที่ประจักษ์ของพื้นที่กิจกรรมใน

ชุมชนก็จะพบว่า รูปแบบโต๊ะและเก้าอี้ภายในพื้นที่ก็ไม่ได้มีความสอดคล้องเลยกับพฤติกรรมของกลุ่มคนที่มาประจำ แต่หากพิจารณาตัวแปรทางด้านคุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมจะพบว่า ถึงแม้ว่ารูปแบบโต๊ะและเก้าอี้จะไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มขาประจำก็ตาม แต่จากการสำรวจกลับ ยังพบร่องรอย การขยับหรือย้ายตำแหน่ง โต๊ะเก้าอี้อยู่ดี โดยเฉพาะพื้นที่กิจกรรมที่อยู่ภายนอกอาคาร และด้วยเหตุผลดังกล่าวย่อมชี้ให้เห็นว่าภายในพื้นที่กิจกรรมนี้มีกลุ่มขาประจำอยู่ถึงแม้สภาพทางกายภาพอันได้แก่รูปแบบโต๊ะและเก้าอี้จะไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของพวกเขาก็ตาม

ในส่วนของคุณลักษณะความเสมอภาค ความต้องการของชุมชนต้องการให้แบ่งพื้นที่ส่วนภายในพื้นที่ที่สามระหว่าง ส่วนอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางกายภาพที่ควรจะเป็นตามทฤษฎีเพราะจะทำให้ขาดความเท่าเทียมกัน ของคนในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณา จากผลสำรวจ พื้นที่กิจกรรมพบว่า ถึงแม้คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ในแต่ละพื้นที่จะมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มีความเสมอภาค คือไม่ มีการจำกัดสิทธิ์ของกลุ่มคนที่ สามารถ เข้ามาใช้พื้นที่ แต่กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามที่สำรวจกลับพบว่า มีการรวมกลุ่มกันภายในพื้นที่เฉพาะนักศึกษาจะไม่พบการนั่งรวมกันของอาจารย์หรือนักศึกษา อาจพบการพูดคุยพบปะกัน บ้างในพื้นที่แต่ไม่พบการเข้ามานั่งทำงาน หรือนั่งพักคอยของอาจารย์ในพื้นที่กิจกรรมที่เข้าทำการสำรวจ เลย ทำให้เกิดการนั่งหรือจับจองพื้นที่เกิดเฉพาะในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งหากพิจารณา ถึงสาเหตุแล้วอาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่อาจารย์ และบุคลากรมีพื้นที่ทำงานหรือโต๊ะทำงานเป็นของตัวเองที่ต่างจากนักศึกษา หรืออาจเป็นเพราะลักษณะของวัฒนธรรมของสังคมไทยในการแบ่งสถานะภาพของกลุ่มคนตามวัยหรือบทบาทของคนผู้นั้นมากกว่าสังคมตะวันตกซึ่งเป็นที่มาของทฤษฎีคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม หรืออาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้ว่าคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กิจกรรมตามคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความเสมอภาค จะมีความสอดคล้องตามทฤษฎี แต่อาจจะเกิดพฤติกรรมในทางที่สัมพันธ์หรือไม่สัมพันธ์กับสภาพทางกายภาพก็ได้ ทั้งนี้คงมีปัจจัยอื่นที่มาเป็นผลกระทบ

จากประเด็นที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่าการนำแนวทางที่ได้จากการศึกษา ความต้องการของชุมชนต่อคุณลักษณะทางกายภาพไปพัฒนาพื้นที่กิจกรรม น่าจะได้พื้นที่กิจกรรมที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับพื้นที่ที่สามยกเว้นคุณลักษณะพื้นที่ที่มีความเสมอภาค แต่ทั้งนี้ ประโยชน์ของการเรียนรู้ของนักศึกษาในชุมชนกับกลุ่มคนที่หลากหลายทางสถานะภาพ จะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในการปรับตัว เรียนรู้ที่จะทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ในหลายสถานะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้จากอาจารย์ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีกรอบและบทบาททางสถานะภาพ เรียนรู้

อย่างอิสระในการคิดและแสดงออกที่ต่างจากในห้องเรียน หากประโยชน์ของการเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีความเสมอภาคมีคุณค่าดังที่กล่าวมาแล้ว การตระหนักและหาแนวทางที่จะพัฒนาพื้นที่กิจกรรมให้ได้สอดคล้องกับพื้นที่ที่สามอย่างสมบูรณ์น่าจะสอดคล้องกับแผนพัฒนามากที่สุด ไม่เช่นนั้นแล้วโอกาสของการเรียนรู้อย่างอิสระในมหาวิทยาลัยคงมีได้แคในพื้นที่กิจกรรมแบบเดิม ๆ ที่เป็นอยู่

5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ทำวิจัยต่อในอนาคต

การพัฒนาพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์สำหรับชุมชน โดยการนำกรอบแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะของพื้นที่ที่สามมาเป็นแนวทางศึกษานั้นพบว่า คุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมในปัจจุบัน ภายในมหาวิทยาลัยตามที่ปรากฏ มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีถึงร้อยละ 84.01 จากผลการสำรวจข้างต้นทำให้พอสรุปได้ว่า การนำกรอบแนวคิดทฤษฎีมาเป็นแนวทางการสำรวจความต้องการของชุมชนต่อพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สามน่าจะได้ในเชิงบวก แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดของกรอบเวลาในการทำงานวิจัยทำให้การกำหนดขอบเขตในการทำงานวิจัยมีเงื่อนไขของกรอบเวลามาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางการพิจารณาร่วมในการนำผลงานวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะทำการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบกับการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรให้หลากหลายมากขึ้นเนื่องจาก ชุมชนภายในมหาวิทยาลัยประกอบด้วย กลุ่มคนในหลาย ๆ ภาคส่วน อันได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย บุคลากรภายนอก นักธุรกิจ นักวิชาการจากภายนอก เป็นต้น ความหลากหลายในองค์ประกอบของชุมชน มีส่วนไม่มากก็น้อยต่อคุณลักษณะของชุมชน การเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนของนักศึกษา มิได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในกรอบของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่การเรียนรู้สนทนากับกลุ่มคนหรือบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมในพื้นที่ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ซึ่งมีส่วนช่วยในการปรับตัวและเตรียมตัวของนักศึกษาที่ต้องก้าวเข้าสู่สังคมใหญ่ที่มีความหลากหลายมิใช่จำกัดกรอบเพียงแต่ในรั้วมหาวิทยาลัยหากการศึกษาในอนาคตสามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของชุมชนน่าจะทำให้เห็นภาพในมุมกว้างของชุมชนมากขึ้น

2. การศึกษาคุณลักษณะในการแสดงออกของความรู้สึกเนื่องจากแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวคิดที่ได้จากการศึกษาและวิจัยจากกลุ่มชุมชนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมกับกลุ่มประชากรของงานวิจัยนี้ คุณลักษณะของกิจกรรมหรือพฤติกรรมย่อมมีความต่างกันบ้างด้วยเหตุผลข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมที่บ่งบอกความรู้สึกของผู้ใช้พื้นที่

ดังนั้นหากได้มีการศึกษาในรายละเอียดถึงการแสดงออกทางร่างกายที่บ่งชี้ถึงความรู้สึกหรือพฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่ที่น่าจะมีส่วนช่วยในการลดความเบี่ยงเบนของข้อมูลอันเนื่องมาจากการเก็บข้อมูลของคุณลักษณะท่าทางการแสดงออกที่คลาดเคลื่อน

3. การศึกษาหาแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดพฤติกรรมผู้ใช้ หากการนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยย่อมได้คุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับพื้นที่ที่สามทั้งหมดยกเว้นคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความเสมอภาคเหมือนกับคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันซึ่งมีกลุ่มผู้ใช้พื้นที่กลุ่มเดียวคือนักศึกษา หากเป็นเช่นนั้นแล้วการเรียนรู้อย่างอิสระ การเรียนรู้ระหว่างอาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาในมุมอื่นนอกจากการเรียนในห้องเรียนก็จะมีโอกาสเกิดขึ้น ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบเสมอภาคในพื้นที่ที่สามนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันหากพยายามที่จะพัฒนาพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการตามผลสำรวจก็อาจทำให้ไม่เกิดผลของพฤติกรรมหรือกิจกรรมตามที่คาดหวัง แต่อย่างไรก็ตามจากแนวคิดของการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมผู้ใช้หากสามารถทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในการออกแบบพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัย ธรรมชาติ (ศูนย์รังสิต) ที่กำหนดพฤติกรรมหรือกิจกรรมในพื้นที่ให้เกิดคุณลักษณะของความเสมอภาคที่สมบูรณ์ได้แล้วชุมชนก็น่าจะได้ประโยชน์จากการเข้ามาใช้พื้นที่ที่สามอย่างสมบูรณ์ด้วยเช่นกัน